Fimmtudaginn 6. apríl 2000.

Nr. 487/1999. **MMC Fisktækni hf.**
(Gunnar Sturluson hrl.)
gegn
Hafþóri Svendsen
(Einar Gautur Steingrímsson hdl.)

Laun. Ráðningarsamningur. Kjarasamningur.

Vélfræðingurinn H hóf störf hjá félaginu M 1980. Frá árinu 1989 fóru launakjör hans eftir skriflegum ráðningarsamningi þar sem kveðið var á um að um vinnusambandið gilti rammakjarasamningur VÍ að því leyti sem samningurinn tæki ekki til. Í rammakjarasamningnum kom fram að hann hefði sama gildistíma og samningur milli L og VÍ og tæki sömu breytingum og hann. Í desember 1997 sagði H starfi sínu hjá M lausu. Lét hann af störfum í lok mars 1998 og tók við lokagreiðslu launa án nokkurs fyrirvara. Dómur féll í Félagsdómi í maí 1998 í máli VÍ gegn L þar sem kveðið var á um að L væri skylt að hækka grunnlaun vélfræðinga í þjónustu sinni frá 1. apríl 1997 auk þess sem kveðið var á um yfirvinnugreiðslu fyrir hverja vakt. Höfðaði H mál þar sem hann krafðist umræddrar launahækkunar. Talið var að M hefði ekki sýnt fram á, að síðustu launagreiðslur til H hefðu falið í sér samkomulag um fullnaðaruppgjör í þeim skilningi, að hann hefði eftir starfslok sín hjá M afsalað sér rétti til frekari launagreiðslna, sem honum hefðu ella borið samkvæmt kjarasamningi. Engu skipti, þótt H hefði tekið við síðustu launagreiðslunni án nokkurs fyrirvara. Var því staðfest niðurstaða héraðsdóms um að M skyldi greiða H sem svaraði launahækkuninni.

Dómur Hæstaréttar.

Mál þetta dæma hæstaréttardómararnir Guðrún Erlendsdóttir, Haraldur Henrysson og Pétur Kr. Hafstein.

Áfrýjandi skaut málinu til Hæstaréttar 15. desember 1999. Hann krefst sýknu af kröfum stefnda og málskostnaðar í héraði og fyrir Hæstarétti.

Stefndi krefst staðfestingar héraðsdóms og málskostnaðar fyrir Hæstarétti.

Áfrýjandi hefur ekki sýnt fram á, að síðustu launagreiðslur til stefnda hafi falið í sér samkomulag um fullnaðaruppgjör í þeim skilningi, að hann hafi eftir starfslok sín hjá áfrýjanda afsalað sér rétti til frekari launagreiðslna, sem honum hefðu ella borið samkvæmt kjarasamningi.

Í héraðsgreinargerð áfrýjanda var upphafstíma dráttarvaxta í kröfugerð stefnda ekki mótmælt sérstaklega, en slík andmæli verða ekki talin felast í sýknukröfu hans. Áfrýjandi hefur ekki leitt í ljós, að um þetta hafi verið fjallað við aðalmeðferð málsins í héraði. Kemur krafa áfrýjanda um annan upphafstíma dráttarvaxta því ekki til álita gegn mótmælum stefnda.

Með þessum athugasemdum verður héraðsdómur staðfestur með skírskotun til forsendna hans.

Áfrýjandi skal greiða stefnda málskostnað fyrir Hæstarétti, eins og segir í dómsorði.

Dómsorð:

Héraðsdómur skal vera óraskaður.

Áfrýjandi, MMC Fisktækni hf., greiði stefnda, Hafþóri Svendsen, 60.000 krónur í málskostnað fyrir Hæstarétti.

Dómur Héraðsdóms Reykjavíkur 3. nóvember 1999.

Mál þetta, sem dómtekið var 19. október sl., er höfðað fyrir Héraðsdómi Reykjavíkur með stefnu birtri 22. febrúar 1999.

Stefnandi er Hafþór Svendsen, kt. 250359-3819, Viðarrima 16, Reykjavík.

Stefndi er MMC-Fisktækni hf., kt. 440888-1359, Stangarhyl 6, Reykjavík.

Dómkröfur stefnanda eru þær að hið stefnda félag verði dæmt til greiðslu skuldar að fjárhæð 1.128.055 kr. auk dráttarvaxta skv. III. kafla vaxtalaga nr. 25/1987 af 85.452 kr. frá 30.04.1997 til 30.05.1997, af 149.209 kr. frá þeim degi til 30.06.1997, af 175.786 kr. frá þeim degi til 31.07.1997, af 273.412 kr. frá þeim degi til 29.08.1997, af 365.209 kr. frá þeim degi til 01.10.1997, af 457.006 kr. frá þeim degi til 01.11.1997, af 583.140 kr. frá þeim degi til 01.12.1997, af 644.285 kr. frá þeim degi til 03.12.1997, af 737.368 kr. frá þeim degi til 31.12.1997, af 793.578 kr. frá þeim degi til 01.02.1998, af 880.401 kr. frá þeim degi til 01.03.1998, af 967.224 kr. frá þeim degi til 01.04.1998 og af 1.128.055 kr. frá þeim degi til greiðsludags.

Þá er krafist málskostnaðar samkvæmt málskostnaðarreikningi að viðbættum virðisaukaskatti á málflutningsþóknun.

Stefndi krefst sýknu af öllum kröfum stefnanda og málskostnaðar úr hendi hans samkvæmt málskostnaðarreikningi.

Málsatvik.

Stefnandi, sem er vélfræðingur að mennt, hóf störf hjá stefnda 4. október 1980. Fóru launakjör hans í fyrstu eftir norskum samningum en með ráðningarsamningi milli aðila dagsettum 11. janúar 1989 var samið um ný kjör. Í 8. gr. samningsins er fjallað um launagreiðslur til stefnanda. Þar segir að grunnlaun skuli vera 635 krónur fyrir hverja klukkustund í dagvinnu sem unnin er á verkstæði fyrirtækisins. Leggja skuli 15% álag á grunnlaun á alla útselda vinnu stefnanda. Fyrir yfirvinnu skuli greiða 80% álag á dagvinnu. Hækkanir skuli vera samkvæmt rammakjarasamningi Vélstjórafélags Íslands. Einnig segir í 14. gr. samningsins að um vinnusambandið gildi rammakjarasamningur Vélstjórafélags Íslands að því leyti sem samningurinn taki ekki til. Tilvitnaður rammakjarasamningur er nú nefndur „Rammasamningur fyrir vélfræðinga sem starfa utan samninga Vélstjórafélags Íslands". Samkvæmt ákvæði 12.1 í rammasamningnum hefur hann sama gildistíma og samningur milli Landsvirkjunar og Vélstjórafélags Íslands og tekur sömu breytingum og hann.

Um miðjan desember 1997 sagði stefnandi starfi sínu lausu með þriggja mánaða uppsagnarfresti. Hann lét af störfum í lok mars 1998 og voru laun og uppgjör á orlofi, samkvæmt launaseðlum 1. apríl 1998, lögð inn á reikning stefnanda í Íslandsbanka.

Þann 19. maí 1998 féll dómur í Félagsdómi í málinu nr. 3/1998: Vélstjórafélag Íslands gegn Landsvirkjun. Í dómsorðinu segir að Landsvirkjun sé skylt að hækka grunnlaun vélfræðinga í þjónustu sinni í 99.043 krónur frá 1. apríl 1997. Einnig sé Landsvirkjun skylt að greiða vélfræðingum í þjónustu sinni 17,28 mínútur í yfirvinnu fyrir hverja vakt eða 8 klst. dagvinnutímabil.

Ágreiningur máls þessa lýtur að því hvort stefnandi eigi rétt á þeim launahækkunum sem dómur Félagsdóms kveður á um og hvort fyrirvaralaus móttaka hans á launum fyrir síðasta launatímabil sitt hafi firrt hann rétti til þess að krefjast þessara launahækkana.

Fyrir dóminn komu og gáfu skýrslur Steinar Vilhjálmsson, Starengi 14, Reykjavík, Jón Valdimarsson, Hraunbæ 59, Reykjavík, Vésteinn Marinósson, Kaldaseli 4, Reykjavík, Hafþór Svendsen, Viðarrima 16, Reykjavík, Guðmundur Jón Matthíasson, Stararima 4, Reykjavík, Valgerður Jónsdóttir, Birkihlíð 20, Reykjavík, Friðrik Á. Hermannsson, Bleikjukvísl 8, Reykjavík, og Jakob Ragnar Möller hrl., Flyðrugranda 6, Reykjavík.

Málsástæður og lagarök stefnanda.

Stefnandi byggir kröfur sínar á því að hann eigi rétt á launahækkunum á tímabilinu 1. apríl 1997 til 31. mars 1998 samkvæmt dómi Félagsdóms í málinu nr. 3/1998. Eins og þegar hefur komið fram segi í samningnum að launin skuli hækka í samræmi við rammakjarasamning Vélstjórafélags Íslands og að sá samningur taki sömu breytingum og samningur Landsvirkjunar og Vélstjórafélags Íslands. Af þessu sé ljóst að niðurstaða Félagsdóms um kjör vélstjóra hjá Landsvirkjun hafi bein áhrif á laun stefnanda.

Framangreindur dómur Félagsdóms sé endanlegur hvað varði túlkun á kjarasamningi Landsvirkjunar og Vélstjórafélags Íslands. Þar sem aðilar málsins hafi samið svo um að kauphækkanir skuli fara eftir rammasamningnum, sé stefndi við það bundinn og verði að hlíta þeirri hækkun sem dæmd var í félagsdómsmálinu nr. 3/1998.

Stefnandi hafi ekki gefið rétt sinn eftir á nokkurn hátt við starfslok hjá stefnda og enginn starfslokasamningur verið gerður. Auk þess hafi dómur ekki verið kveðinn upp í félagsdómsmálinu fyrr en tæpum tveimur mánuðum eftir starfslok.

Stefnandi kveður útreikning stefnukröfu svohljóðandi: Samkvæmt dómi Félagsdóms nr. 3/1998 skyldu grunnlaun hækka um 13,15%. Einnig skyldu greiðast 17,28 mínútur í yfirvinnu fyrir hverja vakt eða 8 klst. dagvinnutímabil. Stefnukrafan sé reiknuð þannig út að laun stefnanda eru hækkuð um 13,15% auk þess sem bætt er við 0,288 (17,28/60) yfirvinnutímum fyrir hvern unninn dag. Hækkunin hafi einnig áhrif á orlof, eftirvinnu og orlofsuppbót. Að öðru leyti vísar stefnandi til útreikninga Vélstjórafélags Íslands sem liggi frammi í málinu.

Stefnandi byggir kröfur sínar á almennum reglum kröfu-, samninga- og vinnumarkaðsréttar um efndir og skuldbindingargildi ráðningarsamninga. Um réttaráhrif dóma Félagsdóms vísar stefnandi til laga um stéttarfélög og vinnudeilur nr. 80/1938. Um orlof er vísað til orlofslaga nr. 30/1987. Um dráttarvaxtakröfuna er vísað til III. kafla laga nr. 25/1987. Kröfu um málskostnað styður stefnandi við l. mgr. 130. gr. laga nr. 91/1991. Krafan um virðisaukaskatt á málflutningsþóknun er reist á lögum nr. 50/1988 en stefnandi er ekki virðisaukaskattsskyldur.

Málsástæður og lagarök stefnda.

Stefndi reisir sýknukröfu sína á því að lokauppgjör launa hafi farið fram. Stefnandi hafi tekið við því lokauppgjöri án fyrirvara, hvort heldur sem var um niðurstöðu málaferla þeirra sem Vélstjórafélag Íslands stóð í á hendur Landsvirkjun eða annað.

Hvergi komi fram í gögnum málsins, að stefnandi hafi haft athugasemdir við

launauppgjör það sem hann hafi fengið hjá stefnda. Launaseðlana frá l. apríl 1998 verði að líta á sem lokauppgjör á þeim launum sem stefnandi hafi átt rétt á úr hendi stefnda. Með fyrirvaralausri móttöku á því lokauppgjöri eigi stefnandi ekki frekari rétt á hendur stefnda um greiðslur. Niðurstaða Félagsdóms í máli nr. 3/1998 breyti þar engu um. Hafi stefnandi ekki verið sáttur við launauppgjörið og/eða viljað sjá hver niðurstaða dómsins yrði, hafi honum borið að gera fyrirvara við móttöku greiðslunnar. Það hafi hann ekki gert og geti ekki lagt ábyrgð á stefnda af þeim sökum, hann verði sjálfur að bera ábyrgð á því.

Stefnandi hafi látið af störfum hjá stefnda áður en niðurstaða Félagsdóms í málinu nr. 3/1998 hafi legið fyrir og fengið greidd þau laun sem hann hafi átt inni samkvæmt þeim ráðningarsamningi, sem hann hafði gert við stefnda. Niðurstaða Félagsdóms geti því ekki haft áhrif á laun þau, sem stefnandi átti rétt á frá stefnda, nema hann hefði gert um það fyrirvara, þegar uppgjör fór fram. Það hafi stefnandi ekki gert og eigi hann því engan frekari rétt á hendur stefnda um launagreiðslur.

Um lagarök er vísað til almennra reglna kröfuréttar. Krafa stefnda um málskostnað er reist á 1. og 3. mgr. 129. gr. og 1. mgr. 130. gr. laga nr. 91/1991.

Niðurstaða.

Með dómi Félagsdóms, sem upp var kveðinn 19. maí 1998 í máli Vélstjórafélags Íslands gegn Landsvirkjun, var kveðið svo á um að Landsvirkjun skyldi hækka grunnlaun vélfræðinga í þjónustu sinni í 99.043 krónur eða um 13,15% frá 1. apríl 1997. Einnig væri Landsvirkjun skylt að greiða vélfræðingum í þjónustu sinni 17,28 mínútur í yfirvinnu fyrir hverja vakt eða 8 klst. dagvinnutímabil.

Stefnandi er vélfræðingur að mennt og starfaði hjá stefnda, m.a. við viðgerðir og uppsetningu á kæli- og frystitækjum. Ráðningarsamningur milli aðila málsins kvað á um að um vinnusambandið gilti rammakjarasamningur Vélstjórafélags Íslands að því leyti sem samningurinn tæki ekki til. Óumdeilt er að sá rammakjarasamningur er nú nefndur „Rammasamningur fyrir vélfræðinga sem starfa utan samninga Vélstjórafélags Íslands“ og liggur hann frammi í málinu. Í þeim samningi, grein 12, kemur fram að samningurinn hafi sama gildistíma og samningur milli Landsvirkjunar og Vélstjórafélags Íslands og taki sömu breytingum og hann.

Þar sem um vinnusamband aðila giltu ákvæði ofangreinds rammakjarasamnings er ljóst að stefnda bar að hlíta þeim breytingum sem urðu á samningi milli Landsvirkjunar og Vélstjórafélags Íslands. Með ofangreindum dómi Félagsdóms var kveðið á um tilteknar breytingar á samningnum sem fólu í sér launahækkanir er tóku til þess tíma er stefnandi vann í þjónustu stefnda.

Óumdeilt er að stefnandi tók við þeim launum sem honum bar við lok starfs-

tíma hans án fyrirvara um niðurstöðu Félagsdóms. Sú staðreynd getur þó ekki haggað þeim réttindum sem stefnanda voru tryggð með ofangreindum rammakjarasamningi. Því er það mat dómsins að þótt stefnandi hafi ekki gert fyrirvara um niðurstöðu Félagsdóms við móttöku launauppgjörs verði ekki talið að stefnandi hafi firrt sig rétti sínum til að krefjast þeirra launahækkana sem honum bar samkvæmt rammakjarasamningnum og ofangreindum dómi Félagsdóms, sbr. og 7. gr. laga um stéttarfélög og vinnudeilur.

Af framangreindu leiðir að fallist er á að stefnandi eigi rétt á launahækkunum á tímabilinu 1. apríl 1997 til 31. mars 1998, samkvæmt ofangreindum dómi Félagsdóms. Stefnufjárhæð og útreikningi stefnukröfu hefur ekki verið mótmælt sérstaklega og ber þá samkvæmt framangreindu að fallast á stefnukröfu.

Eftir þessum úrslitum ber að dæma stefnda til að greiða stefnanda 320.000 krónur í málskostnað. Við ákvörðun málskostnaðar hefur verið tekið tillit til skyldu lögmanns stefnanda að greiða virðisaukaskatt af þóknun sinni.

Ingveldur Einarsdóttir héraðsdómari kvað upp dóm þennan.

Dómsorð:

Stefndi, MMC-Fisktækni hf., kt. 440888-1359, greiði stefnanda, Hafþóri Svendsen, kt. 250359-3819, 1.128.055 krónur auk dráttarvaxta skv. III. kafla vaxtalaga nr. 25/1987, af 85.452 kr. frá 30.04.1997 til 30.05.1997, af 149.209 kr. frá þeim degi til 30.06.1997, af 175.786 kr. frá þeim degi til 31.07.1997, af 273.412 kr. frá þeim degi til 29.08.1997, af 365.209 kr. frá þeim degi til 01.10.1997, af 457.006 kr. frá þeim degi til 01.11.1997, af 583.140 kr. frá þeim degi til 01.12.1997, af 644.285 kr. frá þeim degi til 03.12.1997, af 737.368 kr. frá þeim degi til 31.12.1997, af 793.578 kr. frá þeim degi til 01.02.1998, af 880.401 kr. frá þeim degi til 01.03.1998, af 967.224 kr. frá þeim degi til 01.04.1998 og af 1.128.055 kr. frá þeim degi til greiðsludags.

Stefndi greiði stefnanda 320.000 krónur í málskostnað.